

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:

Egész évre	4	frt.
Félévre	2	"
Negyedévre	1	"

A társulat minden rendü tagjai
a lapot tagdíjajukért kapják.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoki —, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.

Az imádság mint a vallásos nevelés legfontosabb tényezője.

Irta: *Spaller József.*

„Két kezdet összetéve szépen,
Imádkozzál kedves gyermekem.“

A mi a harmatessepp a virág kelyhében, a nap élető melege a szép természetben: ugyanaz az imádság az emberi szívre nézve. Az imádság áldásos hatása alatt ébrednek fel szívünkben: az Isténfélelem, a felebaráti szeretet, az alázatosság szent erényei, melyek minket e földi lét ezer meg ezer szenvedései között tőrővé, a földön túl pedig az örök élet örököseivé tesznek.

Azért ti szülők, kiket az Isten gyermekekkel áldott meg, tanítsátok gyermekeiteket idejekorán imádkozni. E tekintetben legyen példa előttek az istenfélő, jó anya.

Alig kondul meg az estharangzó s már is ott látjuk gyermekeivel térdelni. Mily szép jelenete ez a családi életnek!

Modern anyák! kik a világ zajában, az élvezetek tengerében elmerülve olykor legszentebb anyai kötelemeitekről is megfeledkeztek: lépjétek be egy oly család szentélyébe, a melyben a családtagok imával üdvözlék a felkelő napot, imával hajtják fejüket nyugalomra, s ha még szívetek el nem fásult egészen a nemesebb érzelmek befogadására, lehetetlen, hogy ama szent útra ne térjétek, mely a jövő boldogságának egyedüli útja.

Oh! ha látnátok mint indul esirázásnak a jó anyja példája nyomán összes érzelmeinek koronája, megszentelője: a vallásos érzelmek; ha látnátok az imádság termékenyítő hatása alatt mint ébred föl a gyermeki kebel legszebb ékessége: a szülők iránti szeretet, az engedelmisség, a nagyobbak iránti tisztelet, szeretei-teljes vonzódás: nem hiszem, hogy vissza ne térnétek a családi életszenté-

lyébe, mely a női erények gondoskodásának áldást hozó melegágya, a melyben kötelemeitek hű teljesítésével kétszeres oltárt emeltek a gyermeki szíven, a hit és hazaszeretet szent oltárait.

Majd az iskola veszi át a családtól a szülői kebel legféltettebb kincsét, boldogságát: a gyermeket. Az iskola lesz a folytatója ama törekvéseknek, melyek a gyermeki szív legszentebb érzelmek, a vallásosságnak ápolását czélozzák.

Az Urfélelme a bölcsesség kezdete. Ezt az arany igazságot sohasem szabadna az iskolának szem elől tévesztetni. Pedig valljuk meg őszintén, hogy u. n. modern iskoláink nem valami nagy barátjai a gyermekek imádkoztatásának.

A vallásos érzés veleszületett érzése keblünknek.

Nagy bűn, nagy paedagogia tévedés lenne ezért kiváló gondot fordítani az imádkozásra, mint a vallásos érzelmek fejlesztésének legfontosabb eszközére. Sebet ejtenénk a keresztény szellemtől áthatott s élő hitből táplálkozó családok életfáján, melyért egykoron Isten előtt számolnunk kell; mely egyenlő lenne a vallási közöny élesztésével, a hit oltárának lerombolásával s az ennek nyomán járó erkölestelenség terjesztésével, már pedig tudva van: hogy minden ország támasza, talpköve a tiszta erkölcs.

Tanító társaim! kiknek a legszebb munkakör jutott az összes emberi hivatások között; kik Dupanloup szerint Istennek folytatói vagytok a lelkek teremtésében: sohase feledjétek, hogy összes munkásságotoknak sikere e pár sorban rejlik: „két kezdet összetéve szépen, imádkozzál kedves gyermekem!“

Az a gyermek, ki tekintetét égre emeli, kinek ajka az Ur dicsőségét zengi: — rossz gyermek nem lehet. A vallásosság époly termékenyítőleg hat a gyermeki szívre, mint a tavaszi meleg eső az elvetett növényekre. A gyermeki szívnek az istenérzelem által megszentelt talaján ismeretei megsokasodnak; érzelmei a legszebb harmoniába olvadnak össze.

Am, hogy az imának meg legyen a maga áldásos hatása növendékeinkre, főgondunkat arra kell fordítani, hogy kellő hangulatot keltsünk a gyermeki szívben, mielőtt az imádkoztatáshoz hozzá fogunk.

Az ájtatos szívű ember esendben, halk hangon végzi imáját. Ez legyen utánezandó példa a tanító részére is. Mielőtt elhangzanék ajkairól: „Imádkozzunk kedves gyermekeim!” — ünnepléses esend álljon be az iskola falai között. A tanzserek kellő elrendezése, arányos testtartás, kezeik szabályos összekulesolása után veheti csak kezdetét az ima.

Az éneklésszerű monoton, majd a fülsiketítő tónusban elmondott ima, mely pedig nem egy kath. iskolában divik, sehogy se alkalmas arra, hogy a gyermeki szívet fölemelje a mennyei Atyához; sehogy se alkalmas arra, hogy a kebel vallásos érzelmekkel teljék be. Az inkább ront mint épít.

Mondja a tanító elő az imát, vagy mondassa azt valamely értelmesebb, tiszta kiejtésű gyermekkel elő. A gyermekek halk hangon mondják utána. Ily módra lehetetlen, hogy az ima föl ne ébressze, szép fejlődésnek ne indítsa a gyermeki szív legszentebb érzelmét: a vallásos érzelmet, mely nélkül pedig az ember állattá süllyedne; mely nélkül nincs társadalmi rend, mely nélkül összes tudásunk egy tövéről leszakított, elhervadt virághoz hasonló: melynek se színe, se illata. A vallástalanság és szívtelenség édesegyek. Már pedig a költő szerint: „Világ csapása az az ész, melynek nincs szíve!”

Középiscoláink története.

Hisztoriai irodalmunk a milleniumra számottevő forrás-művekkel fog gazdagodni. E művek középiscoláink történetét fogják tárgyalni. Jobb szerettünk volna agyan ezredéves ünnepeinkön egy monumentális, iskoláinkat egybevető történeti munkát látni; de így is köszönettel tartozunk Csáky miniszternek, hogy módját ejtette, hogy a milleniumra legálabb együtt lesznek e forrásművek.

Középiscoláink történetének megírását rendkívül megkönnyíti az év folyamában megjelent vaskos könyv, melyet

Klamarik János dr. ir.*) E könyv nélkülözhetetlen a középiscolák történetirójának. Klamarik e könyvben történeti megvilágítással mutatja be összes institúcióinkat. Törvényeinket, szabályzatainkat és intézkedéseinket pedig mindenütt magyarázatokkal kíséri. Igaz, hogy e könyv a jelen állapotok részletes rajzát tüzi ki feladatául, de ott, hol az egyes intézmények jobb megértésére szükségesnek mutatkozott, megteszi történeti megjegyzéseit. E ezébből összegyűjtötte azon műveket, melyek középiscoláink történetével foglalkoznak s közül is a nagyterjedelmű jegyzéket. Együttal megjelöli az utat, melyen baladni kell a középiscolák történetirójának. Ő nem csak tanácsokat ad az írónak, hanem maga jár elől példával. Mindenütt kutat, mindenütt keresi az ok és okozat között összefüggést. Éppen ez teszi oly becsessé e művet. Apró megjegyzései, melyeket itt-ott közbeszúr — rendkívül találók. Így például, midőn ajálja, hogy „takarékos számítással“ dolgozzanak a hisztorikusok; vagy hogy történeti kutatásainknál ne helyi apróságokkal, ne kiesínyes érdemekkel foglalkozzanak unos-untalan, hanem magával a tanrendszerrel, a tanrendszer fejlődésével, a tanítás módszerével és ennek emelkedésével; vagy midőn rámutat középiscoláink kedvezőtlen területi elhelyezésének okaira: vagy az iskolákban a jó hagyomány fontosságáról szól s. i. t.

A történeti anyag feldolgozásának irányát is megjelöli Klamarik; a mennyiben felállítja azon fejlődési fokozatokat, melyek közoktatásunk történetében mutatkoznak, és melyek a történeti anyag feldolgozásának főszempontjait is megadják, mely nem lehet más, minthogy lássuk az elért fejlődési fokokon, mikép fejlesztették és miképen fejleszthetjük mi tovább mai nap közoktatásunkat.

Négy ily fejlődési fokot különböztet meg Klamarik:

1. Az iskolák első alapítója és fejlesztője, mint mindenütt — ugy hazánkban is, az egyház. Az állam csak a múlt század második felében kezdte tervszerűen az iskola ügyét gondjába venni.

2. A második fejlődési fok Mária Terézia nagy királynőnkkel kezdődik.

3. A harmadik fok a nemzeti erősödsnek melegágyát s a nemzeti nyelv alapján az ismeretek közkincesétételének az eszközt találjuk meg iskolában.

4. Napjainkban pedig már tudatára jutottunk annak, hogy most már nemesak papjaink, hivatalnokaink és katonáink, hanem kereskedőink, iparosaink, földmívelőink kiképzéséről is kell gondoskodnunk.

Klamarik dr. e fejlődési fokokat vette támaszpontokul annak kimutatásánál, mennyiben felelnek meg történeti műveink tanügyünk fejlődésének felderítésére és a következő eredményre jutott:

Iskoláink története az első fokon legjobban van feldolgozva. Az egyház parochialis, székesegyházi, kolostori iskolákat rendez be, szerzeteseket állít az iskolába. A tanítás, a hit ismerete s az egyház nyelve a latin körül forog. A latin nyelv egyttal a kultura nyelve. Főezél az egyháznak papokat és hívőket nevelni. Tanrendszer, tantervek, módszer mind nyugatról jönnek hozzánk s mind az egyház ezéjainak kifolyásai. A reformáció fölléptével az iskolák nagy mérték-

*) A magyarországi középiscolák újabb szervezete történeti megvilágítással. Dr. Klamarik János. A mű első fele. Budapest, 1893. Eggenberger.

ben szaporodnak és ebben találhatjuk megoldását annak is, hogy középiskoláink területi elhelyezése még manapság is oly kedvezőtlen, mert a hova az új vallás betette a lábát, azonnal iskolát alapított; oly városokban, hol eldöntetlen maradt a küzdelem, mindenik felekezet megteremtette a maga iskoláját. A verseny nagy javára válik nevelésügyünknek és kulturáinknak is. De a tanrendszer s a módszer még most is nyugatról jönnek hozzánk. A török háborúk miatt közoktatásunk nem fejlődhetik a kellő fokra. Az iskolák sok viszontagságon mennek át. E viszontagságok, habár nem általános szempontból, mégis elég jól vannak megírva, különösen protestáns írónknál.

A külföldi iskolázással is elég szorgalommal foglalkoznak iróink. Folytonos háborus életünkben keresi Klamarik az okát annak, hogy rászorultunk a külföldi iskolákra. A külföldi iskolázás hatását nemzeti életünkre és nemzeti erőnkre bár pár szóval, mégis nagy tudással fejtegeti és jellemző adatokkal igyekszik bebizonyítani, hogy külföldi iskolázásra nem lehet határozottan rábizonyítani a nemzeti károságot; ezzel kapcsolatban szeretné, ha történetiróink a legszigorubb elemzésnek vetnék át, hogy tekintettel hazánk soknyelvűségére, minő befolyással volt nemzeti szempontból kulturánkra sőt egyenesen nemzeti individualitásunkra s erőnkre a külföldi iskolázás oly nagy kiterjedettségé, mint a minőt a történet följegyez?

Iskoláinknak története a második fokon nincs kellően történetileg és meg kevesebbé pedagógiailag feldolgozva. Mária Terézia korszakának nevelésügye maga megérdemelne egy specialis történetirót. Itt is kitűzi Klamarik a történetiró feladatát. „Nemesak a Ratió Educationist (1777) e korszak monumentális művét kell a történetirónak elemeznie, nemesak a nagy királynő rokonszenvét a nevelés és kultura iránt, nemesak áldozatkészségét, melyet régi épületeink oly nagy számban hirdetnek, nemesak belátását, melylyel újabb fajú iskolákat (jogi akadémiát, katonai nevelői intézeteket) emelt, kell ismertetnie: itt a fődolog „az állam eszméjének újalakulása.”

A második Ratio Educationis kibocsátása 1806-ra esik és legnagyobb nevezetessége, hogy 42 évig élt. Igen érdekes és tanulságos volna — mondja Klamarik — kellőleg megvilágítani a protestánsok azon hosszúságú fejlődését is, melylyel ők is akartak iskoláinknak Ratiókat csinálni, de eredményre sehogysem jutottak. Az iskolaügyben talán sohasem maradt vissza annyira Magyarország, mint a helytartó tanács e hosszú korszakában. De gazdaságilag is pótolhatatlanul visszamaradtunk, mert a nyugat a reálművelődésben s az ipari és szakoktatásban is tért foglalt.

Középiskoláink fejlődésének harmadik foka a magyar nyelvnek tannyelvűvé emelésével kezdődik. Ez által az ismeretek közkinéséé lettek. Hiába ócsárolják még most is némelyek a régivel szemben az új iskolát. A néhány osztályt végzett mostani iparos fölvilágosodottabb, mint a régi prokátor. A nemzetek kulturája a nemzeti nyelvnek tannyelvűvé alkalmazásával kezdődik. Ezen kor iskoláinkat a maguk eredményben, tehát az eddiginél még sokkal jobban kell tanulmányoznunk. A szabadságharc leverése után bekövetkezett idegen kormányzat korszaka éppenséggel nincs történetileg feldolgozva. Az első fölötté fontos methodikai tekintetben ismert a tanítás új nemét, a szaktanítást s a reálművelődés

nagyobb művelését kezdi meg; az utóbbi pedig azért, mert saját botlásainkból sokat tanulhatunk.

A politikai kiegyezés évével kezdődik közoktatásunk negyedik fejlődési foka. A középiskolából egy nagy elem kiválik, más iskolába lép s a középiskola jobban élhet saját feladatainak s e szerint szervezkehetnek is. E korszak azonban még nem a történeté.

Klamarik dr. így fejezi be nagy munkájának tanulságos történeti bevezetését: „Azt hiszem, történeti műveink használatát ezen rövid tájékoztató bevezetéssel biztosabbá tettem s vajha sikerült volna a hivatottakat fölserkentem a hiányok pótlására is.“

K Ö R Ö S I.

A bányavidéki róm. kath. esp. kerület plebániáinak rövid története.

Irja: **Kovács Gyárfás.**

(Folytatás.)

Topánfalva. 4. Patronus. Patronus Ecclesiae et Parochiae Topánfalvensis est sua Majestas Sacratissima, cunus vices explet Excelsa Regia Camera. — Most a magas pénzügyministerium. — Modus praesentandi parochum in eo consistit, quod ordinarius quodpiam individuum directe nominet et Excelso Thesaurariatus — jelenleg a zalathnai kir. főbányahivatalhoz — pro assignanda eidem intertentione repraesentet. (Decr. Szepesyánum pag. 11.)

Itt megjegyzem, hogy ezen esp. kerületi plebániák a körösbányai kivételével mind kincstáriak levén; fizetésük, javadalmozatásuk terhei hol a kir. nemes főbányászatra, hol az államjóságokra néhezülnek. Így: az abrudbányai, verespataki, nagyági, boiczai és es.-hondoli plebániák javadalmozatásai a bányakincstár terhelik; míg az offbányai, topánfalvi és zalathnai az államjóságok rovata alatt javadalmoztatnak. De ezen utóbbiak is, miután a kolozsvári államjóságigazgatóság ezélett 4 évvel megszűnt — a zalathnai kir. főbányahivatalhoz vannak beosztva — bár a régi patronatusi teherre.

Be kell vallanunk, hogy a magas patronatus képviselője, a zalathnai kir. főbányahivatal, teljes pontossággal viseli a patronatussággal járó terheket. Csak az a baj, hogy az állam költségvetési előirányzatok összeállításánál az egyházi ügyeket illetőleg igen megkötött kézzel kell működnie, a menyiben nem az előforduló egyházi terhek quantuma, hanem bizonyos kiszabott összeg erejéig gyakorolhatja patronatusi kötelességeket s így megtörténik, hogy sokszor évekig kell várunk, míg templomaink, vagy lakásaink a kellő tartarásban részesülnek, mert azok általában ugy sorra szoktak eszközöltetni.

Specialiter Topánfalvára vonatkozólag a fennebbiekhöz képest a patronatusság következőkben nyilvánult és nyilvánul,

a) Papi fizetés fejében 1893. év január 1-ig adott 346 frt (s 50 krt.

b) Kántori fizetésül ad 94 frt 50 krt.

c) Templomi átalányul fizet 21 frtot.

d) Harangozó és egyházi béréül pedig ad 31 frtot.

Ezen kívül viseli minden kisebb és nagyobb szerű belső és külső tatarozásait templom, papi lakás és gazdasági épületeknek. Fájdalom, hogy a templomi szerek — oltár, mise öltönyök stb-re a pátronusi köteleességek teljesítése nem terjed ki.

Ezen (a—d) pontokból látható, hogy mind a lelkész, mind pedig az egyháziak javadalmaztatása és a templom átalánya eddigelé nagyon csekély volt ugyanezre, hogy a lelkészek mellékeresetek — tanítás stb. — a templom pedig egyes jó hívek apróbb adakozásaikból tartották fenn magukat.

De a f. 1893. évben a nagyméltósága m. kir. pénzügy-ministeriumnak július hó 24-én 50887. számú magas rendelkezése folytán a lelkészekre egy újabb és szerfelett örvendeztető korszak következett be; mert a lelkészi fizetés január hó 1-től kezdődőleg 329 frtal felemeltetett és így végre valahára bekövetkezett azon idő, midőn az itteni lelkész is anyagi gondoktól függetlenebbül tudhat megélni. Ezek szerint a mostani lelkészi javadalmazás egyetemét következőkből állíthatjuk össze:

α) A régi kincstári fizetés 346 frt 50 kr.

β) Az 50887—1893. pénzügyministeri rendelettel eszközölt fizetésfelemelés . 329 frt — kr.

γ) A Kapatán-féle mise alapból 8 frt — kr.

δ) Arkosy féle misealapból 5 frt 40 kr.

ε) Görözdős-Kunérth mise alapból 2 frt 50 kr.

ζ) Apró gyűjtésekből begyűlt 70 frt kápitális után 3 frt 20 kr.

η) Stólából mintegy 6 frt — kr.

összesen 700 frt 60 kr.

Ha még ezen összeghez hozzászámítom a 950—1890. számú magas főpásztori rendelettel nyújtott rendkívüli segélyt 79 frt értékben, azután az „Erdélyi magyar közművelődési egyesületnek“ 1888. január 1-től járó évi 100 frtnyi segedelmezését (tiz egy másután következő évre) a lelkésznek évi kurrens jövedelme 879 frtra tehető. De félo, hogy ezen rendkívüli segélyezéseknek idejük lejárva, ezután csak a fentebb említett 700 frt 61 krral fog maradni, vagyis épen a felemelt fizetés.

Ezen kívül a privát munkálkodás is hájt valamit a konybára. A Szepes-féle Vis. okmány szerint régen volt a lelkésznek „erga 6 rñorum pensum“ még 10 öl tűzifa járandósága is; de ez idők folytán elkallódott, habár Görözdős János Florián és a mostani lelkész mindent elkövettek annak visszaszerzése iránt. A mostani lelkész talán ennek kárpótlása fejében három éven át 50—50 frt rendkívüli segélyben — mit mindig kérni kellett — részesült a magas pénzügyministerium részéről. Hihető, hogy a fizetés felemelés folytán ezen segedelmezés, már csak a mult szerencsési közé tartozik.

5. *Egyházi vagyon.* Az egyházi vagyoni állapot következő:

a) Van a templomnak egy 15 holdas haszontalan erdőterülete, jövedelemet nem lehet nyerni utána, mert az orvlegeltetések a sarjerdő minden cseperedésének utját szegik.

b) A kincstár ad évenként 21 frt templomi átalányt.

Egyéb semmi sines; mert a nagyobb ünnepeken való perselyezés alig vehető figyelembe, valamint a harangozásból is befolyó összegeknek is; mert ezek az általánnyal egyetemben sem fedeznék a templomi szükségleteket, ha csak egyes alkalmi jötevők nem könnyörlőnének kis templomunk sorsán. —

6. *Az ájtatos alapok.* Az ájtatos alapok 461 frtot. tün-tetek élénk. Következő kegyes alapítók rakták össze:

a.) Arkosy István féle misealapítvány 70 frt. Minden évben egy „missa cantata de requiem“ éneklendő az 1860. január hó 29-én itt elhalt alapító Arkosy István plébános lelki üdvéért. (2001—1866) számú püspöki rendelet.

b.) Ugyan Arkosy alapítványa 20 frt. Ezen összeg mely az előbbinek kiegészítését képezi, jelenleg Motora Tódor örökösénél Motora József topánfalvi polgárnál van elhelyezve.

Érdekes itt megjegyezni azt, hogy a topánfalvi járás egyesbiróságának 650—1866 „Birtokba átadási okmánya“ szerint a 3-ik okmánypontról értelmében „a róm. cath. megye-egyháznak, képviselve főtisztelendő Vajda Ignác ur által per 425 fl. 19 és fél kr. o. é. arany és ezüst pénzben és per 135 frt 57 kr. o. é. bankópénzben és egy 84 frt 60 krról szóló kötvény“ adatik át — tehát összesen 545 frt 36 kr. Ezen összegnek azonban elődeim templom számadásaiban semmi nyomára nem akadhattam; pedig az átadási okmány szerint Vajda Ignác az egyház képviselőjében átvette. Talán a „róm. cath. megyeegyház“ alatt az erdélyi egyházmegye értetve — ennek kézbesítettett. Mitéle ezéla? Erre Arkosy végrendelete felelhetne, mely a plebánia levéltárában nincs meg.

c.) A templom pénztárába kiadatlan van 21 frt. Apró gyűjtések eredménye. Jövedelmez a lelkésznek.

d.) Kapatán Márton 200 frtos misealapítványa. Ezen alapítvány eredete és ezéjáról az 1848—49-es zavargós években itt plebánoskodott Kapatán Márton azt mondja: „Örökös hálám nyilvánítása ezéjából, hogy az isteni gondviselés, a szeplőtelen sz. Szűz bizalommal leedett közbenjárása folytán az 1848—49-iki évek véres jelenetei között eleaggott szüleimmel Topánfalván lelkészi állásomban életben megtartott: ezennel letezek kegyelmes püspököm kezeibe 200 amaz kétszáz frtot o. é. örökös alapítványul, melynek évi kamatajiéért a topánfalvi róm. cath. lelkész évenként két énekes szent misét fog elvégezni; egyet szent Márton napján november 11-én mikor a rendes napi miséhez hozzáadja „Deus cujus misericordiae“ könyörgést; a más szent misét halalozásom evfordulóján; azonban míg életben vagyok „pro infirmis“ misét fogja végezni“. (Alapítv. levél 1883. ápril 1.) — A kegyes alapító 1891. mártius 8-án elhalalozván, tehát ezen anniversariumkor kell most és ezental a második misét énekelni. A főt. kápitlan kezeli. Kamatajaiból 2 frt a segédkező kántoré, 40 kr. a szegények közt kiosztandó, a többi a papé.

e.) Allandosági kötvény (A. 265,234) 100 frt értékben. Fele rész apró gyűjtések eredménye; fele Kaleher Vince-féle alapítvány. Fele kamataja a lelkészé, feléért pedig az alapító Kaleher Vince itteni volt kameralis orvos és neje Angyal József asszony szándékuk szerint azon Boldogságos Szent

* Ezen 20 frt csak hagyományyszerűleg tulajdonítottatik Arkosy alapítványul, mert valóságban semmi fenulevő okmány nincs, ni eredetét világosan élénk tudná táni.

Szűz képénél, mely vagyon itten a Topánfalvi templomban a Prédikáló széknél és csakugyan a tisztelt ur és asszonyság által ajándékozott a Templomnak — a Boldogságos Szent Szűz minden Inuepein és más nagy Inuepeken két viaszgyertya gyujtassék és égettessék a déleesti és estvéli szent Isten-szolgálatok alatt.“ (Alapítv. levél 1844 június 25.) Ezen követvény korona járadékúvá áteserélése most van folyamatban. A Kalcher rész bizonyos orvosság-kontó volt, melyet az alapítóktól vásárolt gyógyszerek fejében „néhai Cimeralis Erdő Gornik*). Korkes Nikuláje Grekul fiai, mint immediatus Successorai, névszerént Korkes Miklós és Testvére Korkes János és kegyelmek“ fizettek az egyház-pénztárba alapító szándékára. (Alapítv. lev.) Egyh. pénztár kezeli.

f.) Görözdős — Kunert féle 50 forintos szentmiséalapítvány. Erről az 1885 febr. 20-án kiállított alapítólevél következőleg szól: „Görözdős J. Florián topánfalvi lelkész 1884 márczius 25-én elhalálozván, bagyatekának általános örökösei Kunert Aloysia s ennek kiskora gyermeke Kunert Imre bálás szívük sugalmát követve, de egyszersmint a topánfalvi kir. járásbírószág 1885 febr. 15-én 57 polg. sz. alatt hozott ezen átruházási végzésnek is: — „kötelesek az 1884 év szept. 11-én 1532 sz. alatti jegyzőkönyvi nyilatkozatuk szerint örökösökéül a topánfalvi rk. templomban évenként végzendő szent misére 50 frotot püspök ur Excellentiája rendelkezésére boesátani“ — eleget tenni óhajtván, jelen okmány tanúsága alapján is 50 o. é. fitt hagyományoznak a topánfalvi róm. kath. lelkész javára egy kötelezettség mellett, hogy néhai Görözdős J. Florián topánfalvi lelkész lelki üdvéért évenként — (ha lehet halálozási évfordulatkor) — egy esendő misét tartassék. — Ezen alapítványi összeg a gyulafehérvári takarékpénztárban helyeztetett el. Az 5110 számú takarékönyvecskét az erdélyi püspöki uradalmi pénztár őrzi.

Ezek adják a kegyalapok rövid történetét.

(Folyt. köv.)

Kisebb közlemények.

Primiczia.

Sionnak harezosai szaporodnak A krisztusi tannak bajnokai az Istenség lelkével felkent új tagokban mindegyre erősséget nyernek. Ha Sion ormára Péter hajóját fenyegető vészfelhők egyre gyűlnek is, félünk nem lehet, mert velünk van az erősség Istene, minek jeléül ismét elhangzott az örök bölcsesség lelkének a próféta által mondott eme szózata: „Emberfia! öröklőből adtalak téged Izrael házának és az én számból fogod az ígét hallani és hirdesd azt nekik tőlem.“ (Ezek. III. 17)

Tisztelendő Szekeres József jeles pázmánitához is szólott az Ur emez igéje és ő Erdély lánglelkű püspökének apostoli kézfeltétele által elvévén a Szentlelket, harezosa lett Sionnak, papja lett az Urnak mindörökké Melkizedeck rendje szerint. Ő az ifjú Sámuel, kit vallásos székely szülői már kora gyer-

meksége óta a papi méltóságra szenteltek, jogot nyert az új szövetség szent sátorába való beléphetésre, hogy mint egy új Melkizedeck a kenyér és bor színe alatt áldozzon az ég és föld hatalmas urának. — Elérte a célt, melyre a magas főpásztori várakozásnak oly megfelelő lankadatlan buzgalommal a Pazmanumban magát képezé. Felvirradt a nap, melyen beléphetett a szentek szentjébe és a koronás prófétával elmondhatta: „*Bermegetek az Isten oltárához, az Istenhez, ki megvidámítja ifjúságotomat.*“

Folyó évi augusztus 15-én be is ment a szentek szentjébe, hogy Istennek bemutassa az örök áldozatot, a megtestesült Istent, ki őt szolgálatára felkeneté. Es e nap Csik-Nagyboldogasszony hitközségre a kegyelmek főséges napja lett. Mert a magyarok nagyasszonyának védnöksége miatt álló hitközség lelkét a kegyelmek bősége árasztá el akkor, midőn saját szülöttje Tiszt. Szekeres József az ő első áldozatának illatával oda ragadá övéi szívé, hová a feláldozott Istenség épen e napon angyalai által legszentebb anyját viteté. Öröm-nap volt ez, melyet az Ur szerzett, a legszentebb örömeink ünnepe! Előre érzé ezt a hitközség népe is, mert alig szólta a torony érezszava Mária dieseretére párfogoltjait, szent lelkesedéssel és a főségesnek magasztos érzetével siette mindenki szívének imáját az új áldozár által kellemes áldozat Istennek bemutatni. — Elérkezett a peresz; az új pap szent ihletséggel Mélt. Murányi Kálmán felesik-kerületi főesperes úr vezérlete mellett a kerületi papság környezetében a plebániák lakból kiindult az új szövetség vérontás nélküli kálváriája felé, mely pillanatban a primiciáns valóján megtestesítve láthatók a költőnek eme szavait:

„Érzelemmel esordultig a keblem.
Már nem is a régi szív ver bennem;
Jézus Krisztus szerelmének lángja
Elégette az a régim már ma“

(Páli E.)

Midőn a Főségesnek oltárához érkezett a remegő új pap, buzgó szív epedő imájának elragadó hangján hívá segítségül az erősség lelkét, mely után kezdődött a legszentebb áldozat bemutatása. Evangelium végével Főtiszt. Antal József esikszentlelki plebános lépett a szöszékre, ki a papi hivatal kötelmeiről szóló remek, a maga nemében páratlan, képekben gazdag, igen megkapó beszédben állítá a primiciáns elé a papnak kötellességeit. Kiemelte a papi méltóságból folyó kötelmeket, méltatta az elhivatásból folyó tevékenységet. E szent beszéd hatása alatt nekünknek legszebb eszméi újra megjelentek előttünk és szívünk heves dobbanásait az imadás hangjában ajánlók fel az új áldozárral a kegyelmek Urának . . . A seregek Istene az ő új szolgájának szavára leszállott az égből! Kezeibe vette a megtestesült Istent és megújította a kereszt áldozatját. Oh szent ihletség, melynél nagyobb még az angyalok sem éreztek! Ki irhatja le azt az érzelmet, ki rajzolhatja azt az átszellemlést, melyet az új áldozár az oltárra leszállott örök Isten közelében érzett? Ha örömmel halt meg Mózes, midőn Nebó hegyéről az ígért földét láthatá; ha készséggel szállott az Urhoz az öreg Simeon, mert karjaira veheté Izrael váltságát: mennyivel készebb lehet élni és halni Istenért az a pap, ki először áll az istenség megtestesítésének hatása alatt. Ez látható vala a primiciáns, kinek nemes valóját az áldozat végeig a szent ihletség tartá fogva. Mise végével az áldás következett, mely után vissza-

*) erdőgorniknak neveztek régen a mostani erdőőrt.

tértünk a plebániai lakba. Itt a szeretet lakomája várt, melyet Fót. Rancz János helybeli plebánus ur határtalan barátságára szerzett. Az apostol szellemű, páratlan szívű és magát mindenkinél kisebbnek tartó, de mégis mindenkit megnyerő és lekötelező szíves házi gazda jóságából örömmel időztünk a primieziáns körében, ki ebéd alatt a hála meleg szavaiban emlékezett meg Erdély főnkelt szellemű, anygallelkű főpásztoráról; majd Mélt. Murányi Kálmán főesperes ur éltette a primieziánst, ki a helybeli plebánusra, mint jötevőjére emelő poharát.

Ezek után Fötiszt. Bándi Vázul csiksomlyói gymn. igazgató igazi szellemességgel, a classicitás utolérhetlenségével az új misés szülőit élteté. Az ünnepély magasztosságának hatása alatt még többen mondtak igen szép köszöntőket, melyeket az igazi szeretet sugalt. Az esteli órákban azon jó kívánsággal távoztunk a primieziáns köréből, hogy az Ur, kinek először áldozott, tegye állandóvá az örömet, melyet ama napon a kereszt áldozatjának megújításában talált!

Verebesi.

— **Orgona szentelés Deésen.** Örömmel hozom nyilvánosság elé ama kettős ünnep lélekemelő lefolyását, mely e hó 15-én Deésen a szent fer. rendiek templomában volt. Sz. anyánknak, Máriának menybe menetelét s egyszerűságot az új orgona felszentelését ünnepelte Deés városának szent ihlettől áthatott katolikusossága.

Ott állott a nagy műremek impozáns alakjával, várva a pillanatot, melyben felavatják magasatos bivatálnak viselésére. mintegy epedve óhajtott megszólalni, hogy belevegyítse kellemes hangját az ezreknek szívéből jövő énekébe, hogy dicsőítse a Mindenség Urát, a Mindenség Alkotóját. D. e. 10 órakor indult a szerzetnáz érdemdús főnöke, ft. Kozma Döme segédletével a chórusba, hogy az új orgonát kegyelmes Főpásztorunk magas engedelméből megáldja.

A felszentelési szertartás után megkezdült az igazán művészi alkotott orgona, mely büszkén viseli homlokzatán egy derék széles körben ismert magyar művészek, Angster József — pécsi orgona készítőnek nevét s hirdeti a magyar műiparnak e téren való bámulatreméltó előhaladottságát.

Az orgona megáldása után nevezett zárdafőnök fellépett a szószékre s az ünnep méltóságához illő beszédében szokott nagy szónoki gyakorlottsággal és meggyőző érveléssel fejtegette Mária kultását, buzdítva a hívőket Mária buzgó tiszteletére. Igen megragadóan fejtette ki, hogy milyen volt Mária tisztelete a multban s milyennek kellene lennie a jelenben is. Kimutatta, mennyire össze volt és van fűzve a magyar nemzet élete a Mária névvel, a Mária iránti tisztelettel: egy az egész nemzet, mint az egyes fiai a Mária névben találják meg a legszentebb talizmánt; e név vezette koronás főit, ez vezette böles államférfiain, e név edzé a hősök karjait, e névben lelkesült a boldog szív s e névben száradt föl a nyomor és inség fájdalmas könnye. Szónok csak röviden jelz az orgona létesítését, de mindnyájan jól tudjuk, hogy nem volt kisebb buzgalom és áldozatkészség a deési sz. fer. rendi ház főnöke részéről, mint a mily nagy volt a segély a rend kormányfőnöke részéről.

Azért együttérző szívünk csak azt kívánhatja a Mindenhatótól, hogy az érdemekben megöszült papot, példányszertü

szertet tagot s hazafiasságáról nagy körben ismert kedves alakot még számos évekig tartsa meg, hogy legyen a közszertetnek egy igazi tárgya és igazi alkotásait sokáig élvezhesse.

Az ünnepi szónókat után a sz. misén ugyancsak ft. Kozma Döme celebralt, kinek a szomszéd papság segédkezett. Mindenekelőtt nagyra becsüléssel kell felemlítenem a deési kath. egyh. község érdemes kántorát, tk. Husk Floriánt, ki az ünnep fényét igazán művészi orgonálásával s kellemes solóival nagyban emelte. Az ő fáradozásainak köszönhető az is, hogy Deés város intelligens elemeiből kiválasztott, és betanított énekkarral rendkívüli sikert ért el. E kar tagjainak teljes elismeréssel és köszönettel kell adoznunk, mert csak rendkívüli buzgalomuk s a szép iránti demes érzékük vezethette arra, hogy fáradságos napi hivatalos munkálkodásuk után klasszikus egyházi darabok betanulására összegyűljenek. E kar még inkább követeli tiszteletünket, mert a mint értetültünk, állandó karrá alakulva akár az Ur dicsőségének hirdetésére időközönként közreműködni. De szerencsés is e kar, mert oly vezetőt nyert tk. Husk kántorban, kinek kezére a legnagyobb büszkeséggel bízta a deési egyh. község új orgonáját, templomának e remekét.

Solói,üket lélekemelő hangon adott elő, valamint nagyszerű játékaik mindnyájunkat igazán a mennybe varázsoztak.

Megvagyunk győződve, hogy az Isten-tisztelet végével a hívő nép nagy serege lélekben megújulva, vallásos hitében megerősödve távozott a szent helyről.

Sz. mise után diszebed volt a szerzetházban, melyre Deés kath. intelligentiájának számos tagja volt hivatalos.

A nagy asztal fején id. Br. Bornemissa Károly főispánült környezve a megye, város és egyházközség előkelőségei által. Főispán úr Ő méltósága a harmadik fogás után igen szépen köszöntötte fel a zárdafőnököt, mint olyant, a ki egy szellemi, mint anyagi áldozatokkal eddigi nagy szabású alkotásait a deési egyh. községben szaporította. Ezután egymást érték a felköszöntők, éltették Főpásztorunk Ő nagy méltóságát, kit úgy Deés egyh. községe, mint a sz. fer. rendház főnöke iránt való kiváló jósága a szeretet és ragaszkodás magas tárgyává tett.

Fel lett köszöntve az erdélyi sz. fer. rendiek tartományi főnöke számos érdemei között főképp azért, hogy Deésnek kiváló házfőnököt adott s annak buzgalomból az új orgonában egy újabb nagy alkotást létesített. A felköszöntők során nem egyszer tértek vissza a házfőnökre, több oldalú érdemeiért éltetve őt. Az egész asztaltársaság minden tagjának kijutott a toasztból. Az ebéd késő délutánig tartott.

Ezután az asztaltársaság lelkes hangulatban s kellemes benyomások hatása alatt távozott.

Assistens.

Napi események köréből

— **Hálaállér.** Fót. Sneff József verespataki plebánus ur a kincstár által felemelt fizetésrészletének 10%-át — 39 frtot — a papnöveldében elhelyezendő statióképek beszerzésére a következő nyilatkozattal küldötte át: „Hálám

parányi jeléül azon intézetnek, mely pappá nevelt, s így eszközlője volt, hogy ily segélyben részesülhettem.“ (Éljen!)
Főösszeg: 151 frt 50 kr.

— **Személyzeti.** *Schnabl Ferencz* t. alesperes s a nagyszebeni franciscána nővérek intézetében r. gyóntató és hitoktató főpásztori elismerés mellett nyugdíjaztatott, ugyszintéu *Páll Kálmán* türkösi lelkész; **áthelyezettek:** *Barabás József* lelkész Tekéből Verestoronnyra, *Szánthó István* lelkész Hodosból Tekébe, *Szekeres János* lelkész Verestoronnyról Oláhláposbányára, *Szelke József* lelkész Naszódrról Kudsirba, *Fodor László* lelkész Szent-Katolnáról Csik-Mindszentre, *Ráduly Lajos* lelkész Csik-Mindszentről Szt.-Katonára, *Szonkovicz Albert* s.-lelkész Kőszvényes-Remetéről Kézdi-Polyánba, *Kiss János* s.-lelkész Csik-Rákosról Kolozsvárra, *Tűzér László* s.-lelkész Kolozsvárról Szászrégenbe, *Kovács János* s. lelkész Csik-Tusnádról Zetelakára, *Szabó Márton* s.-lelkész Zetelakáról Csik-Szt.-Györgyre, *Székely Károly* s.-lelkész Csik-Szent-Györgyről Csik-Tusnádra, *Szabó László* s.-lelkész Baróthról Lemhénybe, — **kinevezettek:** *Körödy Mihály* s. lelkész lelkésznek Türekösre, *Patikó Ferencz* s. lelkész lelkésznek Naszódra, *Miklós István* s. lelkész lelkésznek Hodosra, dr. *Bilinszky Lajos* s. lelkész a nagyszebeni franciscánák intézetébe r. gyóntatónak és hitoktatónak, továbbá segéd lelkésznek a következő ujmisés papok: *Szekeres József* Brassóba, *Gáspár János* Baróthra, *Albert István* Gyergyó-Ditrőra, *Madgyesi János* Gyergyó-Szt.-Miklósra, *Péterfi Lőrincz* Csik-Rákosra, *Csató Ferencz* Kőszvényes-Remetére, *Oláh Károly* Csik-Szt.-Mártonra, *Papp József* Beszterezére, *Keith Károly*, *Ólti Mózes* és *Szélyes Dénes* ujmisés papok és *Sántha Albert* k.-polyáni s. lelkész a kolozsvári tud. egyetemre küldettek tanárjelölteknek. *Rímeg Ödön* alapvizsg. tanárjelölt a maros-vásárhelyi és dr. *Gyárfás István* alapvizsg. tanárjelölt a brassói főgymnasiumhoz h. tanároknak, *Ágoston Ignác* sz. udvarhelyi tanár finőveldei subregensnek nevezettek ki. Szívünköl gratulálunk mindeniköknek.

— **Két osztrák püspök halála.** Kettős gyásznak van az osztrák katolikusoknak. Az osztrák kath. hierarchiának két kiváló tagja halt meg! *Zwenger János* Grácban székelő seekau herceg-püspök és *Binder Mátyás*, sz.-pölteni püspök. *Zwenger* egyike volt az osztrák episkopátus legerélyesebb tagjainak, 1824-ben született a déltiroli Alreyben. A teológiát Bécsben végezte és 1851. december 12 én szentelték fel pappá Triesztben. Később káplán lett a Hofburgban s az udvari kápolnában mondott prédikációiban a liberális tanok kérelhetetlen ellenségének mutatta be magát. Az alkotmányos éra kezdetén Triesztbe ment, a hol 1865-ben prépost-plébánossá neveztek ki. 1867-ben seekau hercegpüspök és az urakháza tagja lett. Mint püspök is minden alkalommal erélyesen lépett fel a liberális eszmék ellen. Mikor a pápa világi hatalma rablás útján elveszett, *Zwenger* prédikációiban több ízben kifejezést adott fájdalomának. Nagy akeziót fejtett ki az osztrák iskolatörvény megváltoztatása ellen s heves röpiratából, a melyet e tárgyban írt, ma is szívesen merite-

nek érvet a modern iskolák ellenségei. — A mikor 1880-ban Ausztria német tartományában, *József császár* emlékét ünneptették és számos szabadelvű helységben szobrot emeltek, a harcziás püspök egyházmegyéje papságához köriratot intézett, a melyben megtiltotta, hogy ez ünnepeken egyházi funkciókat végezzenek. Az uralkodóbáz több tagján kívül ő felsége is táviratilag fejezte ki legbensőbb részvétét a székeskáptalannak. — A szelidlelkű *Binder Mátyás* St.-Pölten főpásztor, huszonegy esztendeig állt egyházmegyéje élén és emberbaráti működésével és kormányzásával szerezte meg híveinek szeretetét. A felső-ausztriai Lachban született 1822-ben, atyja néptanító volt. 1846-ban szentelték pappá és 1852. óta működött St.-Pöltenben, mint a szeminarium tanára, mignem 1872-ben st.-pölteni püspökké nevezték ki. Végrendeletében meghagyta, hogy ne tegyenek ravatalára koszort.

— **Hív kórházi ápolók.** Gyönyörűséges állapotok uralkodnak Róma kórházaiban, mióta belőlük az irgalmasság angyalait, az apácákat küntek és helyettük világi ápolókat alkalmaznak. Ezen állapotok megvilágítására elég fölhozni csupán azt, hogy a szent Lélekről nevezett kórház ápolói kicsinyenkint 810 darab törökűzőkendőt, 266 inget, 434 vászon terítőt, 268 ujjast, 1146 vánkoshéjat, 638 lepedőt, 2171 éjjeli fejkötőt stb. efféléket loptak el, míg végre egy zálogházban nyomára akadtak gyalázatos üzemlőknek.

— **Nyujsunk segélyt székely testvéreinknek**
Következő átirat érkezett hatóságunkhoz: Udvarhely vármegye alispánjától sz. 13724. 893 alisp. Valamenyi szab. kir. és törvényhatósági joggal felruházott város tekintetes polgármesterének. Az idei nagy esőzések következtében Udvarhely vármegyének összes folyói és patakjai eddig soha sem észlelt magasságot értek el, minek következtében medrükből kilépve, az árterbe eső összes községeket és vetéseket megsemmisítették. — Nervezetesen igen nagy károkat okozott a Nagyküküllő, Fehér-Nyikó, Kismód. és Zsákdó vize. Egyes községekben mint Kadicsfalván, Bogárfalván, Szt. Léleken, stb. nem csak az összes terményeket tette tönkre a piszkos áradat, hanem a lakosságnak összes lakóházai és gazdasági épületei, az ott volt házi állatok és összes ingóságok is teljesen megsemmisültek. A kár nagyságáról és barasztóságáról csak a közvetlen szemlélő alkothat magának fogalmat. A nagy vízárnak számos emberélet is esett áldozatául.

— A szegény lakosság kétségbe esése leírhatlan. Nem tudja, éhező gyermekének hajlékot biztosítson-e, a mely megmenesz az idő zordságától avagy ételről gondoskodjék, a mely az éhhaláltól kimélje mer. — A legsajnosabb az egészben az, hogy az értékben alig kifejezhető károkat Udvarhelyvármegye tősgéres székely lakossága szenvedte s most kétségbe esésében tömegesen hagyja el honát, hogy Romániában magának megélhetést biztosítva, hazánkra és nemzetünkre nézve mindörökre elvesszen. — Ezt megakadályozni s a nagy csapást némileg enyhíteni volna e sorok ezéjja, kérve a tekintetes törvényhősöket, hogy Udvarhelyvármegye árvízkarosult lakossága részére hatósága területén a gyűjtést elrendelni s a legkisebb összeget is hozzájuttatni kegyeskedjék. — Megjegyezni bátorkodom, hogy az épületekben, terményekben, állatokban és ingóságokban okozott kár értéke a 800.000 frtot meghaladja. — Bizalommal fordulunk nagyon tisztelt olvasóinkhoz, azon kérelemmel, hogy nélkülözhető filléreiket áldozzák fel azok számára, kik nyomorukban a segélyre oly nagyon rá vannak utalva. A lapunk szerkesztőségéhez beküldött kegyes adományokat illetékes kezekhez juttatjuk.

— **Értesítés.** A marosvásárhelyi róm. kath. hitközség által újonnan szervezett felső leányiskola és nevelőintézet-vezetését, f. évi szeptember hó 1-től kezdődőleg, a Szent-Ferencről nevezett irgalmas nővérek fogják átvenni. Az intézet, melynek eddig főnállott VI. osztálya, 1893—94. iskolai év kezdetén a VII-ik és később a VIII-ik osztályllyal fog kibővíteni, belakással (internatussal) lesz egybekötve. Belakásra főfelvételnek orvosilag egészségesekeknek nyilvánított, s különösen szembajban (trachomában) nem szenvedő, a 7-ik évei meghaladott növendékek. Az intézet feladata: elméleti oktatáson kívül, mely utóbbi az országos törvények által előírt valamennyi tantárgyra kiterjed, egyszerre mint a nő bivatásának megfelelő nevelést adni. Ezért az intézet vezetősége mindent el fog követni arra nézve, hogy a kitűzött kettős cél, a szülők várakozásának megfelelően elérve legyen. Az országos törvényekben előírt tantárgyakon kívül taníttatni fog: a) női kézi munkákból: kötés, borgolás, hímzés, varrás (különös tekintettel a fehérnemű varrásra), a nagyobb növendékek számára ruhaszabás; b) ének és zenéből: műcnek, hegedű, eithera, zongora és harmonium; c) rajzból: a rajz első elemeitől kezdve fokozatosan előre haladva a festészeti kísérletig; d) nyelvekből: német- és franczianyelv.

Tandij bel- és külvendékekre nézve: az I-ő osztályban egész évre 2 frt 50 kr. a II-ik oszt. 3 frt. a III-ik oszt. 5 frt. a IV. és V. oszt. 7 frt. a VI-ik oszt 8 frt. a VII. oszt. 10 frt. Beíratási díjak nem lesznek. A tandij félévkenként, vagy egyszerre előre fizetendő.

Fizetési feltételek a belakó növendékekre nézve: Teljes ellátásért, fűtést, világítást és mosást is beértve, havi 18 frt. Az élelem fog állani: reggel kávéból szárvacskaival vagy zsemelével. Délebed: leves, marhahus mártással, vagy egyéb hozzávalóval, sült vagy tészta. Vasárnap és ünnepnapokon egy fogással több. Uzsona: kenyér, zsemle, gyümölcs vagy egyéb (vaj, tej stb.) Vacsora: kávé, sült. Ha egyes növendékek, főleg orvosi tanács folytán, fennebieken kívül még gazdagabb ellátásban kívannak részesülni, az mérsékelt árak mellett, külön egészség tárgyát képezi. A fizetések negyedévenként előre teljesítendők. Kívánatos, hogy belépéskor a belnövendékek szülői részéről egy kis pénzösszeg előlegesen letétessék oly célból, hogy a növendékek időközti szükségletei abból fedezhetők legyenek. Ezen letéti összegről pontos számadás vezetetik.

Fizetési feltételek rendkívüli tantárgyak tanításáért: a) zene: (zongora, harmonium, hegedű és eithera) havi 3 frt. b) franczianyelv, ha legalább 15 növendék jelentkezik havi 2 frt. Németnyelv- és rajzoktatás külön nem díjaztatik. Rendkívüli tantárgyak oktatásában külvendékek is részesíttetnek.

Felszerelési kellékek belnövendékekre nézve: a) ruházat: két hétköznapi, egy nyári és egy téli ünnepi köntös; egy egyenruha, mely később is, és az intézet utasítása szerint szerzhető be. Ruhák beszerzésénél egyszerűség és külső irányadó. Fényezés nem engedtetik; — b) fehérnemű: 6 ing, 6 vagy legalább 3 háló reklí, 2 fehér, 2 tarka bugyogó, 2 fehér, 2 tarka szoknya, 5-6 kötény, 3

nyakkendő, 12 zsebkendő, 6 pár harisnya, 3 pár lábbeli, 1 tavaszi és 1 téli felső, vagy utóbbi helyett 1 téli kapison, 1 téli és 1 nyári kalap; — c) ágynemű: matrác vagy szalmazsák, 1 paplan vagy pokrócz, 2 fejtákos, 2—2 behúzóval 2 alsó- és 2 paplanlepedő, továbbá egy fehér ágytakaró; — d) evő- és mosdó-eszközök: 1 rendbeli evőeszköz (kés, villa, kalán és 1 kávékalán), 6 szervéta, 1 email érez-mosdótál 1 kis email érez-mosdókanna, 1 üvegpohár, szappan és fogkefe. — Szegényebb sorsú szülők gyermekeiket a legszükségesebbekkel szerelhetik fel. A ruházat, fehér- és ágynemű, az intézeti rend fenntartása céljából, azon számmal jelölendő meg, mely a felvételről szóló értesítésben közöltetni fog.

A növendékek egészségi állapotára, a lak-, hálótermek, ruházat- és fehérnemű tisztántartására, valamint egészséges tápláló élelmészésre különös gond fordítatik.

Az intézet tan- és lakhelyiségei tágasak, világosak, teljesen szárazak és szelelő készülékekkel vannak ellátva.

Egyéb tudnivalók. Az intézetnek orvosa leendő. Betegség esetén orvosi segély azonnal nyújtatik. A növendékek egyébként is kiváló gondozásban és felügyeletben fognak részesülni. Az orvosi, valamint gyógyszerári mérsékelt költségeket a növendékek szülői tartoznak hordozni. Jelentkezések és beiratkozások az intézet helyiségeiben f. évi szeptember hó 1-től kezdődőleg eszközölhetők. További tudnivalókra nézve az intézet igazgatósága bármikor szíves fölvilágosítással szolgál. Maros-Vásárhelytől, 1893. augusztus hó 15-én. *Az igazgatóság.*

— **Pályázat.** A Gyergyóremetei központi iskolához 1-ő és 2-ik leánykák osztályához nőtanításra 300 forint, 30 forint lakbér és 6 öl lágya illetménnyel, és a csutakfalvi vegyes fiú-leány 3 osztályai tanítására tanítói pályázatok hirdettetnek, ez utóbbi fizetése 300 frt., lakás, kert és 6 öl lágya tűzifa, — kellő okmányokat 1893-ik év szeptember 10-éig szíveskedjenek beküldeni a Gyóremetei iskolaszék elnökségének.

— **Pályázati hirdetés.** A kolozsi róm. kath. segéd-kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. Javalmazás a tanévre havonként 10 frt és teljes ellátás. Az állomást elnyerő köteles leendő tanítani és a kántori teendőiben segíteni, mely utóbbi ténykedéseért megfelelő stóla-részt fog élvezni. Pályázók szíveskedjenek kellően felszerelt folyamodványokat f. évi szeptember hó 15-ig alólirothoz beküldeni. Kolozs, 1893. augusztus 22. Daczó József, kántor-tanító.

— **Pályázati hirdetés.** Az oroszhegy-nagykút-pataki községi iskolánál a tanítói állomás üresedésbe jövén, arra egy róm. kath. okleveles tanító szükségeltetik. Jövedelem: 1. 300 frt készpénz, mely a nagyméltóságú vallás és közoktatásügyi Miniszter ur rendeletével folyósíttatik. — 2. Két szobából álló lakás. — 3. Veteményes kert. — 4. Tüzi fa. — 5. Stóla a temetésekben mintegy 10 frt. Pályázni óhajtok felhivatnak, hogy kellően felszerelendő folyamodványokat szeptember hó 20-ig alólirothoz plébánia hivatalhoz szíveskedjenek beküldeni. Oroszhegy, 1893. augusztus 18. Laiber Antal, lelkész, iskolaszéki elnök.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMAL AGOST.

Szerkesztőtársak: BALINTH GYÖRGY, Dr. CSERNI BELA, FEJÉR GERŐ, VASS ALBERT.